

VAHVEMPIA YHDESSÄ

Loppu liikennealalla naisiin
kohdistuvalle väkivallalle

OHJEISTUS

työmarkkinaosapuolille yritystasolla ja toimialatasolla

Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto
kampanjoi lopettaakseen naisiin kohdistuvan
väkivallan. Tämä on osa liiton Reilun liikenteen
Eurooppa-kampanjaa

Naisilla on työllisyystilanteestaan riippumatta – ovatpa he työntekijöitä, harjoittelijoita, työharjoittelijoita, aputyöntekijöitä tai haastateltavia – oikeus työskennellä olosuhteissa, joissa ei esiinny väkivaltaa. Miesten dominoimalla liikennealalla asiakkaat, kollegat ja esimiehet kohdistavat naisiin usein sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa ja ahdistelua.

Sukupuolten välinen tasa-arvo, jossa naisia kohdellaan ja arvostetaan tasa-arvoisesti, kohtuullinen työ, hyvät työskentelyolosuhteet sekä henkilöstö, jossa on tasapuolisesti molempia sukupuolia, ovat tärkeitä esiehtoja turvallisille, terveille ja arvostetuille työpaikoille. Kuljetusalan naispuolisten työntekijöiden turvallisuuden parantaminen on tärkeä osa laadukkaiden ja väkivallasta vapaiden liikennepalvelujen tarjoamisessa. Tästä hyötyvät kaikki matkustajat ja asiakkaat, ja aivan erityisesti naispuoliset matkustajat ja asiakkaat.

Tämä ohjeistus työmarkkinaosapuolille yritystasolla ja toimialatasolla perustuu tuloksiin, jotka on saatu ETF:n tutkimuksesta 2017, jossa käsiteltiin kuljetusalan naispuolisiin työntekijöihin kohdistuvaa väkivaltaa Euroopassa.¹ Tutkimuksessa havaittiin, että liikennetoimialalla esiintyy säännöllisesti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Tällä on usein tuhoisa vaikutus naisten terveyteen, hyvinvointiin ja heidän motivaatioonsa jäädä liikennetoimialan työpaikkoihin.

“Verbaaliset hyökkäykset... seksuaalinen väkivalta ja vastaavat. Takapuolen ja rintojen koskettelu, esimiehet uhkailivat, jos valittaisin [minulle sanotaan]: ‘Naisen täytyy kestää, jos hän työskentelee miehen ammatissa.’”

— Työntekijä rautateillä

“Pahinta on, etteivät he edes ymmärrä käyttäytyvänsä sopimattomasti.”

— Työntekijä siviili-ilmailussa

“Minusta tuntuu huonommalta. Nukun huonommin. Olen alkanut pelkäämään. En ole saanut takaisin energiaa, joka minulla oli ennen seksuaalista ahdistelua... ja asiakkaiden kohdistama jatkuva ahdistelu hajottaa sinut. Työnantajien tukea ei ole, ja tämä tekee siitä joskus hyvin raskasta.”

— Linja-autokuljettaja

1 Ohessa erikseen tiivistelmä- ja oheisraportit, jotka ETF julkaisi englanniksi 2017 nimellä *Violence Against Women at Work in Transport* (“Kuljetusalan työskentelevien naisten kohtaama väkivalta”): Tiivistelmäraportti: www.etf-europe.org/resource/violence-against-women-at-work-in-transport-summary-report-of-findings-from-a-survey-by-etf/. Oheisraportti: www.etf-europe.org/resource/violence-against-women-at-work-in-transport-supplementary-report/

Mitä naisiin kohdistuva väkivalta on?

Naisiin kohdistuva väkivalta sisältää verbaalisen, ei-verbaalisen, fyysisen ja muut seksuaalisen ahdistelun muodot, vaanimisen ja seksuaalisen hyväksikäytön. Se sisältää myös teknologiaa käyttävän häirinnän työaikana ja työajan ulkopuolella – tekstiviestit, sähköpostit, sosiaalinen media jne.

Naisiin kohdistuvan väkivallan huomattavin muoto on seksuaalinen ahdistelu. Seksuaalinen ahdistelu on määritetty luonteeltaan seksuaaliseksi ei-halutuksi käyttäytymiseksi, jonka tarkoitus uhrin mielestä on loukata tai nöyryyttää häntä, tai joka häiritsee häntä hänen työssään ja/tai joka tekee työpaikasta pelottavan, loukkaavan tai vihamielisen. Seksuaalinen ahdistelu syntyy syrjinnästä sekä sukupuoliroolien ja -suhteiden eriarvoisuudesta.

“Yritys raiskata minut epäonnistui, olin osallistunut itsepuolustuskursseille ja pystyin puolustamaan itseäni.”

— Satamatyöntekijä

“On tavallista, että tiettyjä kehonosia kommentoidaan avoimesti. Sinulta kysellään (seksuaalisista) kokemuksistasi... En ole raportoinut mitään.”

— Työntekijä siviili-ilmailussa

“Minua uhkailtiin ja nimiteltiin työpaikan sisäisellä Facebook-tilillä.”

— Työntekijä rautateillä

“Ihmiset näyttävät ajattelevan, että on OK pelotella ja kiusata naispuolisia työntekijöitä.”

— Työntekijä julkisessa kaupunkiliikenteessä

Naiset ovat liikennetoimialalla erityisen alttiita väkivallalle ja kiusaamiselle, koska he työskentelevät miesten dominoimalla alalla, heidän työnsä on usein julkisilla paikoilla, jossa he ovat säännöllisesti kontaktissa ihmisten kanssa, ja koska he työskentelevät usein mobiileissa tai eristetyissä työtilanteissa.

On tärkeää, että kaikki osallistuvat naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseen.

Työskentelemällä yhdessä, työntekijät ja työnantajat, miehet ja naiset, voimme lopettaa naisiin kohdistuvaan väkivallan ja luoda työpaikkakulttuurin, jossa vallitsee kunnioitus ja tasa-arvo

Kymmenen asiaa, joilla ehkäistään naisiin kuljetusalalla kohdistuvaa väkivaltaa

- 1. Käsittele kuljetusalan naispuolisiin työntekijöihin kohdistuvaa väkivaltaa vakavana työpaikkaa koskevana ongelmana** ja liitä se työehtosopimusneuvotteluihin, työpaikan sosiaaliseen dialogiin sekä työturvallisuus- ja terveysriskien arviointeihin ja näitä riskejä ehkäiseviin ohjelmiin. Varmista, että kaikki – esimiehet, kollegat, asiakkaat – ymmärtävät, **että työympäristössä ei suvaita väkivaltaa.**
- 2. Muodosta yhdistyksen ja työnantajan yhteinen työpaikkakäytäntö**, tai jos teillä on jo sellainen, tarkista, että se täyttää tarkoituksensa. Varmista, että siinä esitetään kattavat toimenpiteet, joilla ehkäistään ja käsitellään naisiin työpaikalla kohdistuva väkivalta (katso ETF:n mallikäytännöstä ohjeita parhaista käytännöistä, jotka työpaikkakäytännön tulisi sisältää).
- 3. Käsittele naisiin kohdistuvan väkivallan ja ahdistelun taustalla olevat syyt**, mukaan lukien laajemmat sukupuolten tasa-arvoon liittyvät ongelmat, kuten miten saada lisää naisia kuljetusalan työpaikkoihin.
- 4. Ota käyttöön ammattiyhdistyksen ja työnantajan yhteinen luottamuksellinen valitusmenettely**, jonka naispuoliset työntekijät ymmärtävät, johon he luottavat ja jota he tuntevat voivansa käyttää. Varmista, että naiset ja väkivaltaisuuksia todistavat työntekijät voivat tehdä valituksen luottamuksellisesti. Varmista, että tämä menettelytapa tehdään tunnetuksi kaikille ja että naispuoliset työntekijät ymmärtävät, miten tehdä valitus.
- 5. Käsittele valitukset vakavasti**, suorita riippumattomia tutkimuksia ja varmista, että syylliset saatetaan johdonmukaisesti vastuuseen. On erityisen tärkeää, ettei ylempi johto ja muut ”korkea-arvoiset” työntekijät saa erikoiskohtelua. Käytä valituksia muotona, joista organisaatio voi oppia, mitä on muutettava. Varmista, että riittäväillä jatkotoimilla ratkaistaan valituksissa esiintyvät ongelmat. Vältä käyttämästä salassapitosopimuksia (”suukapulamääräys”) valituksia ratkaistaessa, koska se pitää ongelman piilossa.

- 6. Keskustele naispuolisten työntekijöiden kanssa niistä huolista, joilla heillä on turvallisuuttaan koskien**, ja ota käyttöön käytännöllisiä toimintatapoja, joilla varmistetaan, ettei työpaikoilla esiinny naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Varmista, että näissä keskusteluissa käsitellään työorganisaatioiden, yksin työskentelyn ja muiden työpaikan muutosten vaikutus turvallisuuteen. Kertaa turvallisuusasioita naisten kanssa ja järjestä säännöllisiä palautekeskusteluja heidän kanssaan. Noudata heidän ehdotuksiaan.
- 7. Järjestä kuljetusalan yrityksessä koulutusta ja tiedotuskampanja.** Varmista, että johtajat, työkumppanit ja asiakkaat ymmärtävät, että naisiin kohdistuva väkivalta ei ole hyväksyttävää. Varmista, että kampanja asettaa vastuun jokaiselle, miehet mukaan lukien, osallistua naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseen.
- 8. Tarjoa naisille luottamuksellista tukea kouluttamalla työpaikalle edustajia**, jotka auttavat, ohjaavat ja tiedottavat sekä rohkaisevat naisia paljastamaan ja raportoimaan väkivallan.
- 9. Tarjoa tukea ja koulutusta kollegoille siitä miten ottaa työpaikalla rooli aktiivisina sivullisina**, niin että kun he todistavat väkivaltaa ja ahdistelua, he tietävät miten puuttua asiaan, miten tukea uhria ja miten raportoida väkivallasta luottamuksellisesti. Asiaan puuttumiseen voi liittyä se, että jos työkumppani kertoo seksistisiä vitsejä tai tekee huomautuksia naisen fyysisestä ulkonäöstä, vaatetuksesta tai hänen yksityisestä tai sosiaalisesta elämästään, hänet saatetaan siitä vastuuseen.
- 10. Tarjoa tietoa, tukea ja apua naisille**, jotka kokevat väkivaltaa ja ahdistelua.

Lisätietoja ja lisämateriaalia

Naispuolisiin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuvaa väkivaltaa koskeva ETF:n mallikäytäntö työpaikoille

ETF on laatinut työpaikkoja varten mallikäytännön, jossa annetaan yksityiskohtaisia ohjeita, joita ammattijärjestöt voivat käyttää neuvotteluissaan työnantajien kanssa sen varmistamiseksi, että työpaikkakäytännöt ovat sukupuolijakoisia ja että ne ehkäisevät naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja ahdistelua. Mallikäytäntö työpaikkoja varten löytyy osoitteesta: www.etf-europe.org/activity/violence-against-women/

ETF:n raportti ”Naisiin kohdistuva väkivalta kuljetusalalla” sekä lisäraportti

Kun YK järjesti 25. marraskuuta 2016 teemapäivän Naisiin kohdistuvan väkivallan lopettaminen, ETF julkaisi verkkokyselyn kuljetusalan naispuolisiin työntekijöihin työpaikalla kohdistuvasta väkivallasta Euroopassa. Yli 1400 naispuolista kuljetusalan työntekijää vastasi kyselyyn. Vastaukset sisälsivät järkyttäviä kertomuksia ja ne paljastivat naispuolisiin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuvan niin paljon väkivaltaa, että sitä on mahdoton hyväksyä.

Tri. Jane Pillinger muodosti kyselyn tuloksista raportin, joka on ensimmäinen laatuaan. Raportissa dokumentoidaan työpaikoilla vallalla oleva seksuaalisen ahdistelun ja seksuaalisen pelottelun kulttuuri.

Koska kysely sai naispuolisilta kuljetusalan työntekijöiltä näin valtavasti vastauksia, ETF koosti ne yhdeksi dokumentiksi. Lisäraportissa yhdistetään yli 300 ETF:n kyselyyn vastanneen naispuolisen kuljetusalan työntekijän kirjoittamat kommentit kaikilta eri toimialoilta. Molemmat raportit löytyvät osoitteesta: www.etf-europe.org/violence-against-women-transport-workers-etf-study-reveals-the-facts/

ETF:n koulutusmoduuli, jossa käsitellään naispuolisiin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuvaa väkivaltaa

Bulgarialainen yhteistyökumppanimme FTTUB kehitti koulutusmoduulin ”Naispuolisiin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuva väkivalta” EU:n rahoittaman ”Naiset kuljetusalalla – koulutusta tärkeään työhön” -projektin puitteissa. Koulutusmoduuli löytyy osoitteesta: www.etf-europe.org/activity/gender-training-package/

Koulutusmateriaali ahdistelun ja kiusaamisen poistamiseksi merenkulun työpaikoista

Merikuljetuksen alakohtaisen sosiaalisen dialogin komitean puitteissa tunnustetut Eurooppalaiset sosiaaliset kumppanit – ETF ja ECSA – suorittivat yhteisen EU-rahoitetun projektin, jonka tarkoitus

oli poistaa työpaikoilla tapahtuva ahdistelu ja kiusaaminen merenkulun alalla. Projektin kehittämä koulutusmateriaali löytyy osoitteesta: www.etf-europe.org/how-to-eradicate-harassment-and-bullying-in-shipping/

ETUC:n raportti ”Turvassa kotona Turvassa töissä”

Tämä raportti – joka on tuotettu osana Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) ”Turvassa kotona Turvassa töissä” -projektia – yhdistää saadut todisteet haastatteluista, joita suoritettiin 11 yksityiskohtaisessa maakohtaisessa esimerkkitapauksessa Euroopan tasolla tapahtuvista muutoksista sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja ahdistelusta töissä, mukaan lukien töissä tapahtuva perheväkivalta. Maakohtaiset raportit sekä loppuraportti löytyvät täältä: www.etuc.org/en/document/safe-home-safe-work-final-report-national-country-studies

Kansainvälinen kuljetusalan työntekijäliitto

Naispuolisiin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuvan väkivallan lopettaminen on yksi ITF:n naisjärjestön päätavoitteita. Työmme sisältää useita avainalueita, jotka ovat olennaisen tärkeitä haluttaessa tarjota naispuolisille kuljetusalan työntekijöille parhaat mahdolliset tulokset. Tähän sisältyvät:

- naisten globaalin puolustuksen kehittäminen – työpaikan vastaus kuljetusalalla vallitsevaan sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan (perustuu malliin, joka kehitti alun perin Kanadalainen ammattijärjestö Unifor)
- perheväkivallan työntekijöihin ja työpaikkoihin kohdistuvien vaikutusten paljastaminen ja niitä vastaan taistelu; sekä
- kampanjointi ILO:n yleiskokouksen ja työmaailman väkivaltaa ja ahdistelua koskevan suositusten puolesta (osana globaalia ITUC:n johtamaa kampanjaa).

Lisätietoja näistä eri osatekijöistä – mukaan lukien resurssit, jotka saattavat olla hyödyllisiä tuettaessa järjestöjen kampanjoita sekä toimenpiteitä naispuoliin kuljetusalan työntekijöihin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi – löytyy täältä: www.itfendvaw.org

ITUC-kampanjan työkalusarja ”Lopeta sukupuoleen perustuva väkivalta työpaikalla – tue ILO:n yleissopimusta”

Osana kampanjaansa ILO:n yleissopimuksen tukemiseksi sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettamiseksi työmaailmassa Kansainvälinen ammattiyhdistysliitto (ITUC) on julkaissut ammattijärjestöille työkalusarjan kampanjaa varten. Työkalusarja kampanjaa varten löytyy osoitteesta: www.ituc-csi.org/campaign-toolkit-stop-gender-based

Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto

ETF edustaa yli 5 miljoonaa kuljetustyöntekijää yli 230 kuljetusliitosta ja 41 Euroopan maasta seuraavilla toimialoilla: rautatiet, maantiekuljetus ja logistiikka, merikuljetus, sisämaan vesiväylät, siviili-ilmailu, satamat & telakat, turismi ja kalastus.

Päätoimisto:

Galerie Agora ▪ Rue du Marché aux Herbes 105 ▪ Boîte 11
B-1000 Bryssel ▪ Belgia

www.etf-europe.org

www.facebook.com/ETFwomen @ETF_women

Kirjoittaja: Tri Jane Pillinger

Design: Louis Mackay www.louismackaydesign.co.uk

Yhteystiedot: Cristina Tilling women@etf-europe.org

©ETF, marraskuu 2018

Kaikki oikeudet pidätetty, mitään tämän julkaisun osaa ei saa jäljentää, tallentaa hakujärjestelmään tai siirtää millään tavalla, sähköisesti, mekaanisesti, valokopioimalla tai muulla tavoin, ilman Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) etukäteen antamaa lupaa.